

אם בחוקתי תלכו

שיחת הרה"ג זלמן ברוך מלמד לפרשת בחוקתי

- ♦ דרך ארץ קדמה ♦ תורה אור ♦ עולם הבא בתורה ♦ לילה כיום יאיר
- ♦ קוממיות ♦ כולנו כאחד ♦ קבלת התורה

דרך ארץ קדמה

סיימנו השבת את ספר ויקרא, השלישי מתוך חמשת חומשי התורה. המדרש אומר, שנאמר חמש פעמים בפרשת בראשית 'אור', כנגד חמישה חומשי תורה. 'ויאמר אֱלֹהִים יְהִי אֹר' – כנגד ספר בראשית, 'ויהי אור' – כנגד ספר שמות, 'וירא אֱלֹהִים אֵת הָאֹר כִּי טוֹב' – כנגד ספר ויקרא. יש לשים לב לעומק של המדרש הזה: בספר בראשית עוד אין אור, רק הקב"ה מכין את האור, ספר זה הוא ההקדמה לאור שצריך להופיע. ספר בראשית הוא ספר הבריאה, אלפיים שנות התוהו שקודמות לשנות התורה. העולם לאט-לאט מתפתח, עד שמופיעה בו המדרגה המיוחדת, הסגולה המתגלה באברהם אבינו. בסוף הספר האבות והשבטים כבר מקימים את הבסיס.

'דרך ארץ קדמה לתורה', ואכן ספר בראשית הוא ספר הישור, ספר המידות. המידות הן היסוד, ובלעדיהן אי אפשר לקבל תורה. 'יעָרְךָ כמטר לקחי תזל כטל אמרתי' (דברים לב, ב): התורה היא כמו גשם. אם גשם יורד על עצי פרי –

גדלים פירות, ואם הוא יורד על עצי סרק או על עצים רעילים – גדלים קוצים ורעילים. כך צריך האדם להכין את עצמו, את מידותיו, שיהיה מוכן לקבל תורה, שהתורה תצמיח אותו לטובה. האבות הם עבורנו הבסיס, שלושת העמודים הבסיסיים שמדריכים אותנו בבניין המידות הטובות. אברהם אבינו הוא איש החסד. יצחק הוא איש מסירות הנפש. יעקב משלב את שני הדברים יחד – החסד והגבורה, מידתו של יעקב מידת האמת. אלו הבסיסים שעליהם האומה נבנית, וכשיש אומה שנבנית עם בסיסים כאלה היא מתאימה לקבלת התורה.

בספר בראשית הקב"ה לא מופיע באופן גלוי בניסים ונפלאות אלא רק בבריאה. אברהם אבינו מגלה את ריבונו של עולם, כמו שאומרים חז"ל (בראשית רבה לט, א):

משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת. אמר: תאמר שהבירה זו בלא מנהיג? הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו: אני הוא בעל הבירה. אברהם אבינו רואה את כל העולם כולו כבירה, רואה את העולם הגדול – שמיים, ארץ, צמחים ועצים, בריות טובות – מי ברא כל אלה? לא יכול להיות שזה נהיה מעצמו. מתוכו, בהתבוננות פנימית, הוא מגיע לחפש את ריבונו של עולם. הוא מבקש את ה', מחכה להיפגש עם המקור הכל-כך טוב שברא את כל הבריאה. הוא משפר את מידותיו, מתכוון. ואז הקב"ה מתגלה אליו.

הרב אומר בתחילת 'אורות התחיה', שאדם שיש לו מידות טובות, והוא מסתכל ומחפש את האור והטוב בכל אדם ובכל מצב, כך הוא גם יסתכל כלפי שמיא. אך אם לאדם יש אופי לא מספיק מתוקן, גם האמונה שלו לא תהיה מושלמת, כי הוא לא יסתכל על האומה באופן הנכון, וגם לא על ריבונו של עולם. דרך ארץ קדמה לתורה. כל בן תורה צריך לעבוד על המידות שלו,

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 3

להיות יותר ישר, יותר הגון, יותר נקי מכל מידות שליליות כמו כעס וקנאה. זו עבודה קשה מאוד. ר' ישראל סלנטר אומר שלעבוד על מידה אחת ולתקן אותה זה יותר קשה מלגמור את כל הש"ס, זו עבודה קשה שצריך לעשות אותה, והיא לא נגמרת. גם אנשים שהמידות שלהם טובות צריכים להשתפר תמיד.

לכן אם אנחנו שומעים על תלמידי חכמים שמועות לא טובות – ואלו מקרים חריגים, כמובן – אנחנו צריכים לדעת שזה לא אומר שהתורה רעה, אלא שהם לא למדו מתוך תיקון המידות. כשאדם שואף לתיקון, התורה משפיעה עליו, מרימה אותו ומתקנת אותו, אפילו כשהוא לא לומד באופן ממוקד דברים שקשורים לתיקון המידות. דרך ארץ קדמה לתורה, מכינים את הכלי כדי שהאור של התורה יוכל להופיע על האישיות, על האנשים ועל העם, באופן מתוקן. 'ויאמר אלהים יהי אור'.

תורה אור

ספר שמות, כשמו כן הוא, מופיעים בו בתחילה שמות השבטים, ואחר כך מתגלים בו שמות ה'. שם ה' מתגלה בצורה הכי גדולה שיכולה להיות – במתן תורה. כל התורה היא שמותיו של הקב"ה. ספר שמות הוא ההופעה האלקית הגלויה. השכינה מופיעה בישראל, 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'. 'ויהי אור'. וספר ויקרא שאותו עכשיו סיימנו, הוא ספר העבודה. הפסוק אומר 'מסיר אזנו משמע תורה – גם תפלתו תועבה' (משלי כח, ט). האדם צריך להקשיב ולשמוע אל התורה, ומתוך כך הוא גם יכול לפנות אל ריבונו של עולם. קודם כל האדם מקבל, ומופיע עליו דבר ה', מופיעה עליו התורה – זה התהליך של ספר שמות. ומתוך שמופיעה עליו התורה, הוא יכול להפוך לפעיל, ולפנות אל ריבונו של עולם. זו תכלית הבריאה שכל הנבראים יחזרו ויפנו אל ריבונו של

עולם. העולם כולו הוא ששת אלפים שנה, והוא מחולק לאלפיים שנות תוהו, אלפיים שנות תורה, ואלפיים שנות משיח. זה מתאים לשלושת הספרים הראשונים. אלפיים שנות תוהו זה ספר בראשית עד אברהם אבינו, תוהו כפשוטו. אחר כך מופיעה התורה בספר שמות, והפניה לריבונו של עולם שבספר ויקרא מקבילה לשנות המשיח.

עולם הבא בתורה

ואם בשלושת החומשים הראשונים רמוזים ימות העולם, הסוף הוא השכר למי שמגיע לו. לכן סוף חומש ויקרא עוסק בשכר. והשכר המובטח בפרשה שלנו הוא 'ונתתי גשמיכם בעתם'. כל ההבטחות כאן הן הבטחות של העולם הזה. הכלי יקר שואל את השאלה המפורסמת – למה לא הוזכר בתורה העולם הבא, הרי זה דבר כל כך מרכזי ביסודות האמונה, והוא לא מוזכר בתורה כלל. כמובן הוא לא הראשון ששואל את השאלה, והוא מביא בדבריו תשובות רבות שתירצו ראשונים לשאלה זו.

הרמב"ם אומר, שהשכר שמוזכר בתורה הוא בעצם מצב שבו המונעים והמעכבים את עבודת ה' יוסרו מהאדם, וכך הוא יהיה פנוי לעשות את רצון ה', ותו לא. כלומר, התורה אומרת לנו 'אם תשתדלו לעשות את רצון ה', ה' יעזור לכם לעשות את רצונו, על ידי שהוא יתן לכם את כל התנאים הטובים לזה'. השכר אינו מטרה או תכלית, הוא רק הסרה של המעכבים את עבודת ה'. המטרה היא לא לעשות את המצוות בשביל שכר, אלא עשיית המצוות היא המטרה. את המצוות צריך לעשות לשם שמיים, לא בשביל לקבל שכר. וכמובן 'שכר מצווה בהאי עלמא ליכא' (קידושין לט:). הרי המצוות הן אלוקיות, ממקור נצחי בלתי מוגבל, ואי אפשר בעולם הזה לתת שכר על מצוות

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 5

אלוקיות. השכר הוא לזכות לעשות עוד ועוד מצוות ללא הפרעות. אלו דברי הרמב"ם.

האבן עזרא אומר, שהתורה ניתנה לכלל ישראל. הנושא הזה של עולם הבא הוא עניין רוחני, שאי-אפשר לראות אותו בעיניים ולהסביר אותו בשכל אנושי, אי אפשר ללמד את כולם שמעבר לעולם הזה יש עולמות נוספים רוחניים ומופשטים. כיוון שהתורה מדברת אל כלל ישראל, ורק יחידים יכולים להבין את עניין עולם הבא, לכן הוא לא נזכר בפירוש בתורה רק ברמזים המיועדים לאנשים בעלי הבנה.

רבינו בחיי מבאר, שהייעודים שכתובים בתורה הם ייעודים היוצאים מדרך הטבע. הטבע הוא מערכת של סיבה ומסובב, כל דבר גורם דבר נוסף. הטבע הוא עיוור, הוא לא נותן לצדיקים שכר ולרשעים עונש. אבל התורה מבטיחה כאן דברים שהם לא כדרך הטבע. אם ישראל יעשו את רצון ה' – ונתתי גשמיכם בעתם'. על הדברים טבעיים התורה לא מדברת, והעולם הבא הוא דבר טבעי ופשוט. זה טבעי וברור שאם אדם עושה את רצונו של הקב"ה – הוא מתרומם לעולם רוחני, שהנשמה תעלה למקורה זה דבר טבעי. כמו שהחוטא נכרת מהמקור הרוחני שלו, כך מי שלא עובר את העברות האלו אלא עושה מצוות, יש לו המשכיות. לכן לא צריך לדבר על זה. מה שלא פשיטא הוא שיש ניסים, שהקב"ה מיטיב עם ישראל באופן נסי, לפי מדרגתם הרוחנית.

הכוזרי ורבינו ניסים אומרים שהתורה כתבה על שכר העולם הזה כדי ללמד אותנו על ההשגחה. התורה דיברה על הדברים שיש עליהם ראייה והוכחה, ולא על דברים שאי אפשר להוכיח אותם. כאשר עם ישראל עושה את רצון ה', והקב"ה נותן את השפע לפי זה, רואים בזה את יד ההשגחה האלקית

בצורה מוחשית. ומכוח ההוכחה על ההשגחה והשכר של העולם הזה, אנחנו אומרים שיש עוד שכר, שאין עליו ראייה מוחשית, בעולם הבא. עיקר המטרה של התורה הוא לא לומר שאתה מקבל שכר על מה שאתה עושה, אלא שנלמד לראות מתוך השכר והעונש את ההשגחה האלקית עין בעין. כשעם ישראל עושה את רצונו של הקב"ה – יש תוצאות.

השל"ה אומר, שהכול כתוב בתורה אבל ברמז. התורה אומרת 'ונתתי גשמיכם בעתם' – מה זה 'גשמיכם' – אפשר להבין את המילה הזו כפשוטה גשם. ואפשר להבין כמשל. יש מושג שנקרא 'שמות מושאלים'. אנחנו קוראים לרגל של הכיסא 'רגל', למרות שבמקור המילה 'רגל' מתייחסת לרגל של אדם. וכך גם ה'יד' של הסיר אינה יד אלא זה משל. השימוש בה דומה לתפקיד של היד, ולכן אנחנו קוראים לה ידית. ובאמת, כשנתבונן עמוק פנימה, גם היד של האדם אינה היד המקורית. היד האמתית היא יד ה', והיד הגשמית היא רק משל. יד ה' היא הכוח העליון האלוקי, הפועל, ובאברי האדם יש משהו שבמשהו מהדבר הזה, וקוראים לו יד, כעין היד העליונה.

ואומר השל"ה, שכך אנחנו מבינים גם את דברי התורה. 'ונתתי גשמיכם' זה קודם כל שפע עליון רוחני, שפע נשמתי. וכשהתורה מדברת על 'ונתנה הארץ יכולה' – יש ארץ ויש ארץ. יש ארץ ה', ארץ עליונה, ויש ארץ תחתונה. כמה וכמה רבדים של ארצות, כמה וכמה מדרגות של שמים. חז"ל אומרים שיש שבעה רקיעים. זאת אומרת, שכל דבר שכתוב בתורה צריך לדעת שיש לו משמעות יותר עמוקה מפשוטם של דברים, ולכן בעצם התורה רמזה כאן על שכר רוחני. כשיודעים ללמוד את התורה נכון מבינים שבכל דבר רמוזות מספר משמעויות.

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 7

בעל ספר העיקרים מבאר, שהשכר והיעודים שנכתבו בתורה הם לכלל האומה. התורה מדברת אל הכלל. 'אם בחקתי תלכו' – בלשון רבים, עם ישראל, ולא אדם פרטי. 'אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם' – הכלל, הציבור. וכאשר כלל ישראל עושה את רצונו של הקב"ה הוא מקבל שכר לאומי. ויש שכר מעבר לשכר הרוחני שמגיע לפרטים – עליהם התורה לא דיברה.

לילה כיום יאיר

אני רוצה להשלים את הנושא בדברי הרב. הרב מסביר, שהתורה שבכתב לא התייחסה לעולם הבא אך התורה שבעל פה מתייחסת, וזאת בגלל ההבדל שבין התורה שבכתב ובין התורה שבעל פה. התורה שבכתב וספרי הנביאים מתארים את הדורות כשעם ישראל נמצא בארץ ישראל, ואילו תחילת התורה שבעל פה זה בימי בית שני, ועד אז היו לנו נביאים שממשיכים את התורה שבכתב. התורה שבכתב מדברת לכללות האומה משום שהשנים הללו הם שנים של כלל. האומה נמצאת בארץ ישראל, כולם יחד. כשמדברים על כלל לא שייך לדבר על מה שיש 'אחרי החיים'. אין אחרי החיים לכלל, משום שהכלל חי כל הזמן. חיי הפרטים הם חיים קצובים, והם מתחלפים, אבל הכלל ממשיך להתקיים כל הזמן. 'אין מיתה בציבור' (הוריות ו.).

להגדרה הזו יש נפקא מינא להלכה: אדם פרטי שהקדיש בהמה לחטאת, ונפטר, אי אפשר להביא את החטאת שלו והיא מתה. אבל אם הציבור כולו חטא על פי הוראת בית דין, והחטא התגלה רק בדור הבא, גם כשכל הציבור שחטא כבר לא נמצא – עדיין חייבים להביא פר העלם דבר של ציבור כי הציבור ממשיך, לא מפסיק. ציבור הוא לא אוסף של פרטים, החטאת הזו היא לא בגלל שכל הפרטים המסוימים האלו חייבים, אלא עם ישראל נכשל

בהוראת בית דין, ועם ישראל צריך להביא פר העלם דבר של ציבור. אומר הרב, בשנים שבהם עם ישראל חי כציבור, ככלל, לא שייך להתייחס לשאלה 'מה קורה אחרי החיים'. העם ממשיך תמיד, אין הפסקה בקיומו, לכן התורה לא התייחסה לעולם הבא.

כאשר חרב הבית, והתחיל פיזור של עם ישראל, הכלל כבר לא מופיע – אז מופיעים הפרטים. עבודת ה' מתחילה להיות יותר באופן פרטי. הרי עיקר עבודת ה' שהייתה בזמן הבית הראשון הייתה בבית המקדש. לא היו תפילות כי קרבן התמיד של הבוקר והערב פועל יותר מכל התפילות של כל כלל ישראל. במקדש מתגלה מציאות כללית, כל ישראל קשורים בבית המקדש, קשורים דרך עבודת הבית הזה אל ריבוננו של עולם. יש עם, יש מלך, יש שאיפות לאומיות – מופיעים ככלל, כציבור. כאשר כל זה מתפזר ונהרס, הכלל אינו מופיע, וצורת החיים משתנה לקהילות קהילות. אז כל אחד מתחיל לחפש: איך אנחנו עובדים את הקב"ה, איך אנחנו מוציאים מהכוח אל הפועל את הכוחות שלנו לעבודת ה'. ואז הפרט מופיע ומקבל את מקומו, ושואל את עצמו כל אחד, החיים בעולם הזה קצרים, מה קורה אחרי זה, ואז כשיש צורך להסביר, באה התורה שבעל פה ומגלה לנו את הדברים. הדברים הללו היו ידועים, אבל לא עסקו בהם, כי אף אחד לא חשב על עצמו. יש ציבור, יש המשכיות, בנים ממשיכים את אבותיהם.

בשנות הגלות והפיזור התפתחה עבודת ה' הפרטית, החודרת לפרטי הפרטים, התורה שבעל פה. תורה שכל הזמן הולכת ומתפתחת, הולכת ומתרחבת, ובין השאר זה הזמן שבו מדברים על עולם הבא. הגמרא אומרת (חולין ס:) – 'שרגא בטיהרא מאי מהני', כלומר נרות שדולקים בצהרי היום לא מועילים. דווקא ככל שהחושך הכללי מתגבר, הנרות הקטנים יותר מאירים. חושך הגלות

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 9

הכללי נותן מקום לאורות של הנשמות הפרטיות, ההלכות החודרות לחורים ולסדקים, לפרטי הפרטים. לכן אנחנו בודקים את החמץ בלילה, כי זה הזמן שבו אפשר לבדוק את החורים והסדקים על ידי נרות קטנים ומדויקים, דווקא במקומות שאור השמש הגדול לא מגיע.

בימינו, עניינה של הגאולה השלימה הוא לאחד את הכללים והפרטים. איננו רוצים לבטל את ההתפתחות הפרטית הזו מימי הגלות והחושך, אלא לחבר אותה אל האור הגדול של הגאולה. 'ויקרא אלקים לאור יום, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד'. זו הפעם האחרונה של הזכרת האור בפסוקי הבריאה שבהם פתחנו. ובזה רמוזה המטרה השלימה – להופיע את המהלך הגדול של חיבור הפרט עם הכלל. חיבור היום – האור הכללי, עם הערב – שבו מופיעים האורות הפרטיים, לחבר ליום אחד.

קוממיות

'אם בחקתי – תלכו'. מי שהולך בדרכי ה' צריך כל הזמן ללכת, להתקדם. לא נשארים במקום. אנחנו כל הזמן בתהליך, והדרך היא גדולה וארוכה, עולה מעלה מעלה. אור החיים דרש מ"ב פירושים על הפסוק הזה. פירוש נוסף הוא, 'בחקתי תלכו' שבכל מקום ובכל מצב תהיו הולכים בחוקותי. 'כל מעשיך יהיו לשם שמיים' (אבות ב, יב). זו מדרגה מאוד גבוהה, וכל הזמן צריך לשאוף אליה. לחיות במציאות של אמונה. ריבונו של עולם נמצא, מוביל אותנו, ואנחנו כל הזמן מושגחים על ידו, ובכל מקום אנחנו פוגשים אותו.

בסוף הברכות נאמר 'ואולך אתכם קוממיות' (כו, יג), בקומה זקופה. אך קשה, כתוב בגמרא (סוטה ט). שאסור ללכת בקומה זקופה, זו גאווה! הפשט הוא שזקיפות קומה לאומית זה דבר חיובי וכאשר איש פרטי הולך בזקיפות זה מבטא גאווה. ניתן לחלק גם בין סוגים של זקיפות קומה פרטית. אתה יכול

ללכת בקומה זקופה לא מתוך גאווה אישית. אתה גאה בגאות ה', לא בגאווה פרטית שלך. אתה זקוף מתוך מילוי של קודש, מתוך מילוי של אמונה, מתוך שמחה בעשיית רצונו של הקב"ה. 'אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו – ואולך אתכם קוממיות', אתה הולך זקוף מתוך התבטלות כלפי הגדולה האלוקית, אתה לא מייצג את עצמך, אתה מתמלא בגאוות ה', ואז הקומה הזקופה שלך מגלה את כבוד שמיים.

אנחנו צלם אלוקים, וצלם אלוקים צריך להראות טוב, זקוף. האדם מבטא את אור ה' המאיר בו, ולכן גם צריך לדרוש מעצמו להיות שלם בכל המובנים. החל מהשלמות החיצונית, כמו שהרמב"ם מדריך בהלכות דעות. על מנת להבין את התורה ולעשות את רצון ה' בצורה מושלמת ולקיים את רצונו של הקב"ה, אדם צריך להיות בריא בגוף, בריא פיזית, לאכול את המאכלים הנכונים ולעשות את הפעולות הנכונות. בריאות היא תנאי להופעה רוחנית שלמה. זו זקיפות קומה שהיא חיובית וטובה. אבל כמו שאמרתי, אדם עלול להיות זקוף ולבטא בזה גאווה שהיא שנואה על הקב"ה. 'ואולך אתכם קוממיות' זה להיות זקוף ולבטא בזה כבוד שמיים.

כולנו כאחד

מבחינה מסויימת סוף ספר ויקרא הוא סיום התורה. כי ספר במדבר הוא ספר שמדבר על הדרך, אמנם יש בו מצוות אבל הוא עוסק בעיקר בדרך של בני ישראל היוצאים מהר סיני וממשיכים עד לערבות מואב, וספר דברים הוא כבר ספר משנה תורה. לא בכדי נאמר כאן הפסוק 'אלה החקים והמשפטים והתורת אשר נתן ה' בינו ובין בני ישראל בהר סיני ביד משה' (כו, מו). פסוקים של חתימה וסיום.

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 11

אך אני רוצה להעיר הערה. התוכחה אינה מסיימת את הספר, יש אחריה עוד מספר מצוות. מה עניינם. לכאורה התוכחה הייתה צריכה להיות הסיום. אם נתבונן, נראה שאלו לא מצוות שחייבים לעשות אותם, אלא התנדבויות, נדר או נדבה וכן הקדש של שדה אחוזה או של בהמה. לכאורה להתנדב זו מדרגה מאוד גבוהה, התורה מלמדת אותנו שהתנדבויות הן דבר שנוסף על התורה, ולכן נכתבו בסוף. מה שהתורה מחייבת מאחד את כלל ישראל, ומי שמתנדב באופן אישי, אומרים חז"ל שזה לא דבר טוב לכתחילה: 'כל הנודר כאילו בנה במה, והמקיימו כאילו הקריב עליה קרבן' (יבמות קט:). באופן עקרוני במה זה טוב לעבודת ה', והאבות עשו כך, אבל בזמן איסור הבמות כולם חייבים לעבוד את ה' במזבח אחד.

אדם שעושה במה לעצמו, זו בעצם דרך יחידית של עבודת ה' והוא מתנתק מהציבור. זה לא הסדר, ולא כך נכון. כך גם נדר או נדבה, אפשר לעשות זאת באופן חריג, ולזכור שהסדר הכללי הוא מה שכולם מחויבים בו. אדם צריך לדעת שעיקר עבודת ה' שלו היא כחלק מהכלל. צריך להיזהר לא לחדש דרכים פרטיות בעבודת ה', להיות מחוברים, ודווקא כאשר מחוברים יש מקום לתוספות. לכן נכתבו פרשיות הנדרים והנדבות אחרי התוכחה, אחרי הסיום, לדעת שאלו תוספות.

אנחנו לא תמיד מבינים את הדבר הזה כי התפיסה של עבודת ה' בתור כלל לא מספיק התחזקה אצלנו עדיין. זה עניינה של הגאולה, שחוזרים לארץ ישראל, חוזרים לעבוד את ה' יחד. זה קשה להיות מאוחדים כי לכל אחד יש את הראש שלו והתפיסה שלו, והוא בטוח שהדרך שלו היא הצודקת, והוא לא מבין את הדרך האחרת. וחשוב וצריך להבין שכלל ישראל זה מה שהקב"ה רוצה, עבודה של הכלל עם כל הגוונים והסוגים שבו.

קבלת התורה

התחלנו את השבועיים האחרונים לקראת חג השבועות. חג השבועות הוא חג שבו אנחנו מחדשים את הברית עם הקב"ה, ובפרשה אנחנו מקבלים את התוכחה כהקדמה לחג השבועות כי ברית כוללת גם את השכר והעונש. התוכחה הזו צריכה לעורר אותנו, 'וזכרתי להם ברית ראשונים', אנחנו צריכים לחדש את הברית הזו. כדי לחדש את הברית הזו בחג השבועות אנחנו צריכים להתכונן. דורשים בהלכות החג לפי הדעה המצמצמת ביותר שבועיים לפני החג, ולפני חג קבלת התורה דורשים בקבלת תורה. אני רוצה שנגצל את השבועיים האלו למרוץ לקראת הקבלה הנפלאה הזו, שהקב"ה ייתן לנו את הכוחות, הרצון והסייעתא דשמיא, שהשבועיים האלו יהיו מרוממים מאוד מאוד ונגיע לחג השבועות עם הכנה נכונה.

השיחה נמסרה בשנת התשע"ט

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת

ניתן להאזין בשידור חי גם דרך חיוג לטלפון 02-6643149 שלוחה 11

